

81739

วิทยานิพนธ์การจาก
สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยพายัพ
อ.เมือง จ.เชียงใหม่ 50000

งานวิจัยเรื่อง

ศึกษาความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานการบัญชีของผู้ประกอบการ
วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของไทยในเขตภาคเหนือตอนบน

Study of the Knowledge about Accounting Standards for
Small and Medium – Sized Thai Enterprises of
Entrepreneurship in the Upper Northern Region

บุษบา อารีย์

รายงานวิจัยฉบับที่ 182

พ.ศ.2546

มหาวิทยาลัยพายัพ

กิตติกรรมประกาศ

รายงานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยพระคุณ พระเมตตาขององค์พระผู้เป็นเจ้า ความช่วยเหลือจากหน่วยงานและบุคคลต่างๆ ที่ให้ความอนุเคราะห์เป็นอย่างดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งมหาวิทยาลัยพายัพ ที่ได้ให้ทุนสนับสนุนงานวิจัยฉบับนี้ ในปีการศึกษา 2544 สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยพายัพ รวมทั้งคณาจารย์และเจ้าหน้าที่ของสถาบันวิจัยฯ ที่ช่วยเสนอแนะข้อคิดเห็นและเอื้ออำนวยความสะดวกอันเป็นประโยชน์ต่อการวิจัย ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คณูชา คุณพนิชกิจ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ประธานคณะกรรมการเทคโนโลยีวิชาชีพ สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยประจำปี พ.ศ. 2544 - 2546 ที่ให้คำแนะนำเชิงวิชาการอันเป็นประโยชน์ต่อการวิจัย อาจารย์ธานี ศิริสกุล หัวหน้าภาควิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ประธานสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย สาขาเชียงใหม่ คุณสุธีรพันธ์ สุขวุฒิชัย ผู้อำนวยการศูนย์ให้คำปรึกษาทางการเงินสำหรับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และประชาชน (ศงป.) จังหวัดเชียงใหม่ และคุณวิเชียร เชิดชูตระกูลทอง รองประธานสภาอุตสาหกรรมจังหวัดเชียงใหม่ ที่ช่วยแก้ไขข้อบกพร่องของงานวิจัยให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณท่านผู้ประกอบกิจการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พนักงานบัญชี และสำนักงานบัญชีภายนอก จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดลำปาง และจังหวัดลำพูน ที่ได้ให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์สูงยิ่งในการวิจัย ขอขอบพระคุณ อาจารย์ฐานิศ บุตรเพชรรัตน์ และ อาจารย์สุรียง วงษ์ศำพาน ที่ช่วยเหลือให้คำแนะนำเป็นอย่างมากในการจัดทำรายงานผลการวิจัย รวมทั้ง คุณอรรณิศา ฉัตรวิลาวัณย์ และทีมงานที่ช่วยเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม และ คุณอนงนาฎ ปัญโญใหญ่ ที่ช่วยเหลือองงานวิจัยเสร็จสมบูรณ์

บุษบา อารีย์

อาจารย์ประจำภาควิชาการบัญชี

คณะบัญชี การเงินและการธนาคาร

มหาวิทยาลัยพายัพ

1. ประเทศ	ไทย
2. หมายเลขงานวิจัย	182
3. ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย)	ศึกษาความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานการบัญชีของผู้ประกอบการ
วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไทยในเขตภาคเหนือตอนบน
4. ชื่อเรื่อง (ภาษาอังกฤษ)	Study of The Knowledge about Accounting Standards for Small
and Medium – Sized Thai Enterprises of Entrepreneurship in
the Upper Northern Region
5. ผู้เขียน	นางบุษบา อารีชัย
6. หน่วยงาน	ภาควิชาการบัญชี คณะบัญชี การเงินและการธนาคาร
7. ประเภทเอกสาร	รายงานการวิจัย
8. รายละเอียดของงานพิมพ์	รายงานวิจัยขนาด 90 หน้า
9. วันที่พิมพ์	กุมภาพันธ์ 2546
10. ภาษา	ไทย
11. หน่วยงานที่ให้ทุน	มหาวิทยาลัยพายัพ ปีการศึกษา 2544
12. คำหลัก	ความรู้ มาตรฐานการบัญชี วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
ผู้ประกอบการ – ไทย (ภาคเหนือ)

บทคัดย่อ

ก. ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานการบัญชีของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของไทยในภาคเหนือตอนบน มีวัตถุประสงค์หลักในการศึกษา คือ (1) ศึกษาความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานการบัญชีของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในภาคเหนือตอนบน (2) วิเคราะห์การปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ขอกู้เงินกับที่ไม่ได้ขอเงินจากสถาบันการเงินต่างๆ และ (3) ศึกษาปัญหาและแนวทางในการจัดทำงบการเงินตามมาตรฐานการบัญชีของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

ข. ระเบียบวิธีวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิใช้วิธีการแบบเจาะจง (Purposive sampling) ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในภาคเหนือตอนบน และข้อมูลทุติยภูมิศึกษาเกี่ยวกับมาตรฐาน

การบัญชีของผู้ประกอบการโดยทำการสำรวจเอกสารใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่ง 2 ขั้นตอน (Two stage sampling) จำนวน 3 จังหวัด รวม 67 แห่ง เป็นบริษัท จำกัด 44 แห่ง และห้างหุ้นส่วน จดทะเบียน 23 แห่ง โดยวิธีการแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ สำหรับเครื่องมือสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ การใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows Version 10.0 ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และค่าร้อยละ

ก. ผลการวิจัย

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี ร้อยละ 73.4 ประกอบธุรกิจการผลิตและการให้บริการ ส่วนที่เหลือเป็นการค้าส่งและการค้าปลีก การจัดทำบัญชีของกิจการ ร้อยละ 54.5 โดยพนักงานบัญชี ร้อยละ 39.4 ว่าจ้างสำนักงานภายนอก มีความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับมาตรฐานการบัญชีระดับปานกลาง ร้อยละ 67.54 เป็นความรู้เรื่องแม่บทการบัญชีระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.81 รองลงมาเรื่องการนำเสนองบการเงิน (ฉบับที่ 35) ระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 2.75 และมาตรฐานการบัญชีเฉพาะเรื่องระดับความรู้ต่ำ ค่าเฉลี่ย 1.07 – 1.94 การวิเคราะห์การปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชี ในกรณีที่ขอกู้เงินจากธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงิน ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมทราบว่า จำเป็นต้องแสดงงบการเงินย้อนหลังพร้อมรายละเอียดประกอบย้อนหลัง 3 – 5 ปี (ยกเว้นกิจการที่ตั้งใหม่) ส่วนใหญ่ทำการขอกู้เงินและได้รับอนุมัติแล้ว มีบางส่วนกำลังดำเนินการขอกู้เงินโดยคำนึงถึงปัจจัยด้านอัตราดอกเบี้ยต่ำ ร้อยละ 28.9 และไม่มีความรู้เรื่องรูปแบบการนำเสนองบการเงินตามมาตรฐานการบัญชี ร้อยละ 32.8 เนื่องจากจัดทำบัญชีโดยพนักงานของกิจการ และว่าจ้างสำนักงานบัญชีภายนอกกิจการ

ทางด้านปัญหาของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมพบว่า ไม่มีความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานการบัญชีหลายฉบับ ได้แก่ เรื่องหนี้สงสัยจะสูญและหนี้สูญ เรื่อง สินค้าคงเหลือ เรื่องที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ เรื่องต้นทุนการกู้ยืม เรื่อง การรับรู้รายได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องการนำเสนองบการเงิน ซึ่งเป็นสาระสำคัญของการประกอบธุรกิจวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม จึงควรกำหนดกระบวนการจัดทำหรือปรับปรุงมาตรฐานการบัญชีให้สอดคล้องกับทิศทางของผู้ประกอบการต้องการเพื่อประโยชน์ในการนำไปปฏิบัติได้ โดยผู้ประกอบการ พนักงานบัญชีของกิจการ และสำนักงานบัญชีภายนอก ควรจัดอบรมเรื่องความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานการบัญชี เพื่อให้ผู้ประกอบการทราบหน้าที่ขั้นพื้นฐานของเจ้าของกิจการ ได้แก่ การจัดทำงบการเงินให้เป็นไปตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป และควรชี้แจงให้ผู้ประกอบการเห็นประโยชน์ของการปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชี

Country	Thailand
Research Report Number	182
Name (Thai)	ศึกษาความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานการบัญชีของผู้ประกอบการ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไทยในเขตภาคเหนือตอนบน
Name (English)	Study of the Knowledge about Accounting Standards for Small and Medium-Sized Thai Enterprises of Entrepreneurship in the Upper Northern Region
Author	Mrs. Bussaba Arree
Organization	Accountancy Department, Faculty of Accountancy Finance and Banking, Payap University
Document type	Research report
Pages	90
Date Printed	February, 2003
Original language	Thai
Funding organization	Payap University Budget Year 2001
Keywords	Knowledge Accounting Standards Small and Medium – Sized Enterprises Entrepreneurship – Thai (Northern region)

Abstract

A. Scope of the study

This study is the knowledge about Accounting Standards for Thai Small and Medium – Sized Enterprises of Entrepreneurship in the Upper Northern Region. There are three main objectives : (1) to study the knowledge about Accounting Standards for Small and Medium- Sized Enterprises of Entrepreneurship (2) to analyze accounting standards practising both loans and non-loans with financial institution. (3) to study the Problems and Financial Statement Practices for Small and Medium – Size Businesses.

B. Research Method

Data analysis were collected from 67 cases in Thai partnerships and companies. Purposive sampling was used to collect the data and two stage sampling was used for the Secondary data. The data collecting tools were questionnaires, and data were analyzed by SPSS for Windows Version 10.0 and many of statistic method such as frequency, mean and percentage.

C. Research Results

The results of this study showed that owners of Small and Medium – Sized Enterprises of Entrepreneurship were educated at bachelor degree level 73.4 percent and 41.8 percent was 25 – 34 years of age. The position of most answers 35.4 percent were employer and 36.9 percent were employed accountant. Most of the answers were Production and Service business, the residual sector were Wholesale and Retail business.

As the results of the study show that 67.54 percent had knowledge about general accounting standard on a fair level, the most understanding about Framework ($x = 3.81$). On the other hand they had less knowledge about original accounting standards, for example the standard of accounting for troubled debt restructuring or the standard of accounting for inventories. However, the Entrepreneurship were also positively related to loan because they linked the low-rate of interest from banks and financial institution. In regards to measure of solving these problems, and improve their knowledge should follow up new information from the Institute of Certified Accountants and Auditors of Thailand.

In addition to the relevance organization should provide more knowledge and more information matters thoughtout the country such as arrange some conference and seminar in order to support and motivate the accountant of business to improve their skills and knowledge. The Entrepreneur should know the use of financial statement if they have the accounting standard practices.

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ง
สารบัญเรื่อง	ฉ
สารบัญภาพ	ช
สารบัญตาราง	ฅ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญและที่มาของปัญหาการวิจัย	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
ขอบเขตของการวิจัย	3
นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	3
ประโยชน์ที่จะได้รับ	3
บทที่ 2 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและเอกสารอ้างอิง	4
ทฤษฎีที่ใช้ในงานวิจัย	4
แนวคิดและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	4
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย	13
ระเบียบวิธีวิจัย	13
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	14
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	14

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4	16
ตอนที่ 1	16
ข้อมูลทั่วไปของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมกลุ่มตัวอย่าง	
ตอนที่ 2	21
ความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานการบัญชีของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม	
ตอนที่ 3	42
ในการพิจารณาขอสินเชื่อจากธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินของ ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม จะต้องทราบรายละเอียดตาม ประเด็นต่อไปนี้เพื่อปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชี	
บทที่ 5 บทสรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ	52
บทสรุปผลการศึกษา	52
ข้อเสนอแนะ	61
บรรณานุกรม	63
ภาคผนวก ก	65
แบบสอบถามโครงการวิจัย	66
ภาคผนวก ข	79
สรุปโครงสร้างของแม่บทการบัญชีสำหรับการจัดทำและนำเสนองบการเงิน	80
รายงานการเงิน	81
ภาคผนวก ค	82
พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543	83
ภาคผนวก ง	89
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิที่ปรึกษางานวิจัย และ ประวัติผู้วิจัย	90

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 รายละเอียดเกี่ยวกับมาตรฐานการบัญชีของไทย	6
ภาพที่ 2 ขอบเขต หรือ เนื้อหาของแม่บทการบัญชี	8
ภาพที่ 3 ความสัมพันธ์ของมาตรฐานการบัญชีกับผู้ประกอบการวิสาหกิจ ขนาดกลางและขนาดย่อม	10

PAYAP UNIVERSITY

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1	11
ตารางที่ 2	16
ตารางที่ 3	16
ตารางที่ 4	17
ตารางที่ 5	17
ตารางที่ 6	18
ตารางที่ 7	18
ตารางที่ 8	19
ตารางที่ 9	20
ตารางที่ 10	20
ตารางที่ 11	21
ตารางที่ 12	22
ตารางที่ 13	24

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 14 จำนวนและร้อยละตามระดับความรู้เป็นคะแนนรวมรายด้าน ของกลุ่มตัวอย่าง ความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานการบัญชี เรื่อง แม่บทการบัญชี	25
ตารางที่ 15 จำนวนและร้อยละตามระดับความรู้เป็นคะแนนรวมรายด้าน ของกลุ่มตัวอย่าง ความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานการบัญชี เรื่อง การบัญชีเกี่ยวกับการเช่าซื้อ - ทางด้านผู้ให้เช่าซื้อ (ฉบับที่ 7)	26
ตารางที่ 16 จำนวนและร้อยละตามระดับความรู้เป็นคะแนนรวมรายด้าน ของกลุ่มตัวอย่าง ความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานการบัญชี เรื่อง หนี้สงสัยจะสูญและหนี้สูญ (ฉบับที่ 11)	27
ตารางที่ 17 จำนวนและร้อยละตามระดับความรู้เป็นคะแนนรวมรายด้าน ของกลุ่มตัวอย่าง ความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานการบัญชี เรื่อง เหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นในภายหน้าและเหตุการณ์ภายหลัง วันที่ในงบการเงิน (ฉบับที่ 21)	28
ตารางที่ 18 จำนวนและร้อยละตามระดับความรู้เป็นคะแนนรวมรายด้าน ของกลุ่มตัวอย่าง ความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานการบัญชี เรื่อง การบัญชีสำหรับสัญญาเช่าระยะยาว (ฉบับที่ 29)	29
ตารางที่ 19 จำนวนและร้อยละตามระดับความรู้เป็นคะแนนรวมรายด้าน ของกลุ่มตัวอย่าง ความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานการบัญชี เรื่อง ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา ต่างประเทศ (ฉบับที่ 30)	30
ตารางที่ 20 จำนวนและร้อยละตามระดับความรู้เป็นคะแนนรวมรายด้าน ของกลุ่มตัวอย่าง ความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานการบัญชี เรื่อง สินค้าคงเหลือ (ฉบับที่ 31)	31
ตารางที่ 21 จำนวนและร้อยละตามระดับความรู้เป็นคะแนนรวมรายด้าน ของกลุ่มตัวอย่าง ความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานการบัญชี เรื่อง ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ (ฉบับที่ 32)	32

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 22 จำนวนและร้อยละตามระดับความรู้เป็นคะแนนรวมรายด้าน ของกลุ่มตัวอย่าง ความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานการบัญชี เรื่อง ต้นทุนการกู้ยืม (ฉบับที่ 33)	33
ตารางที่ 23 จำนวนและร้อยละตามระดับความรู้เป็นคะแนนรวมรายด้าน ของกลุ่มตัวอย่าง ความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานการบัญชี เรื่อง การบัญชีการปรับโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหา (ฉบับที่ 34)	34
ตารางที่ 24 จำนวนและร้อยละตามระดับความรู้เป็นคะแนนรวมรายด้าน ของกลุ่มตัวอย่าง ความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานการบัญชี เรื่อง การนำเสนองบการเงิน (ฉบับที่ 35)	35
ตารางที่ 25 จำนวนและร้อยละตามระดับความรู้เป็นคะแนนรวมรายด้าน ของกลุ่มตัวอย่าง ความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานการบัญชี เรื่อง การรับรู้รายได้ (ฉบับที่ 37)	36
ตารางที่ 26 จำนวนและร้อยละตามระดับความรู้เป็นคะแนนรวมรายด้าน ของกลุ่มตัวอย่าง ความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานการบัญชี เรื่อง กำไรต่อหุ้น (ฉบับที่ 38)	37
ตารางที่ 27 จำนวนและร้อยละตามระดับความรู้เป็นคะแนนรวมรายด้าน ของกลุ่มตัวอย่าง ความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานการบัญชี เรื่อง กำไรหรือขาดทุนสุทธิสำหรับงวด ข้อผิดพลาดที่สำคัญและ การเปลี่ยนแปลงทางบัญชี (ฉบับที่ 30)	38
ตารางที่ 28 จำนวนและร้อยละตามระดับความรู้เป็นคะแนนรวมรายด้าน ของกลุ่มตัวอย่าง ความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานการบัญชี เรื่อง การบัญชีสำหรับเงินลงทุนในตราสารหนี้และตราสารทุน (ฉบับที่ 40)	39
ตารางที่ 29 จำนวนและร้อยละตามระดับความรู้เป็นคะแนนรวมรายด้าน ของกลุ่มตัวอย่าง ความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานการบัญชี เรื่อง การรวมธุรกิจ (ฉบับที่ 43)	40

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 30 จำนวนและร้อยละตามระดับความรู้เป็นคะแนนรวมรายด้าน ของกลุ่มตัวอย่าง ความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานการบัญชี เรื่อง รายงานทางการเงินเกี่ยวกับส่วนได้เสียในการร่วมค้า (ฉบับที่ 46)	41
ตารางที่ 31 ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ใช้บริการเงินฝาก กับธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงิน	42
ตารางที่ 32 ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมได้ทำการขอ กู้เงินจากธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงิน	43
ตารางที่ 33 เหตุผลของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในการขอกู้เงิน	44
ตารางที่ 34 ความรู้ของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ขอ กู้เงินจากธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงิน	45
ตารางที่ 35 ปัญหาและแนวทางในการจัดทำงบการเงินตามมาตรฐานการบัญชี ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม	49